2022–2030 METŲ PANEVĖŽIO REGIONO PLĖTROS PLANO

PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT025-07-01-03 „SOCIALINIŲ PASLAUGŲ DEINSTITUCIONALIZACIJA“ PAGRINDIMO APRAŠAS

2026 m. birželio 9 d. Nr. PA-15

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	Uždavinys Nr. LT025-07-01 „Plėtoti nestacionarias, bendruomenines socialines paslaugas“

II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS

Įgyvendinant regiono plėtros plano pažangos priemonę Nr. LT025-07-01-03 „Socialinių paslaugų deinstitucionalizacija“ (toliau – Priemonė) bus sprendžiama 2022–2030 m. Panevėžio regiono plėtros plano (toliau – Planas) problema „Nepakankamas socialinių paslaugų ir infrastruktūros prieinamumas“ ir giluminė jos priežastis „Nestacionarių, bendruomeninių paslaugų socialinę riziką patiriantiems ir socialiai pažeidžiamiems asmenims trūkumas“. Įgyvendinant Plano Priemonę bus vykdoma regioninės pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“ finansavimo gairėse nurodyta remiama veikla Nr. 2 „Paslaugų, reikalingų institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, infrastruktūros modernizavimas ir plėtra *(veikla vykdoma laikantis Pertvarkos žemėlapiuose nurodytų reikalavimų paslaugų plėtrai ir infrastruktūros apimčių, statant, rekonstruojant, remontuojant ir (ar) įsigyjant nekilnojamąjį turtą bei aprūpinant jį būtinais baldais ir įranga. Pagrindus poreikį, gali būti įsigyjama transporto priemonė, atitinkanti Gairių 7.4 papunkčio reikalavimus“.*

Tikslinės grupės, kurioms skirta Priemonė – asmenys, turintys intelekto ir (ar) psichikos negalią.

Europos Tarybos 2017–2023 m. strategijos dėl negalios[1] prioritetinėse srityse (69 p.) įtvirtinama, kad „izoliuota ar atskirta nuo bendruomenės gyvenamoji aplinka ne tik prieštarauja teisei gyventi bendruomenėje, bet taip pat dažnai sukelia ir vienus iš sunkiausių žmogaus teisių pažeidimų“. Europos Komisija identifikavo poreikį pereiti nuo institucinės prie bendruomeninės globos 12 ES valstybių narių: Bulgarijoje, Kroatijoje, Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje.

Ratifikuodama Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją[2] (toliau – Konvencija) Lietuva prisiėmė atsakomybę įgyvendinti žmonių su negalia teises ir laisves. Konvencijos 19 straipsnyje įtvirtinta žmonių su negalia teisė gyventi savarankiškai ir būti įtrauktiems į bendruomenę.

Strateginis žemėlapio tikslas – parengti žmonių su negalia globos deinstitucionalizacijos strategiją, kurios pagrindu regionuose bus įgyvendinamas tolygus, tvarus ir žmogaus teisėmis grįstas perėjimas nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų.

Panevėžio regiono plėtros taryba sprendimu[3] pritarė Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų Panevėžio regiono žemėlapio projektui (toliau – Pertvarkos žemėlapis). Pertvarkos žemėlapyje pateikiami Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) bei Panevėžio regiono savivaldybių suderinti

[1] https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/veiklos-sritys/socialine-integracija/neigalieji/2017_2023-Disability-Strategy_vert_final.pdf ;

[2] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335882 ;

[3] Panevėžio regiono plėtros tarybos 2022 m. rugsėjo 12 d. sprendimas Nr. TS-8 „Dėl pritarimo perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų Panevėžio regiono žemėlapiui“ ir jo priedas.

sprendimai dėl infrastruktūros plėtros, reikalingos įgyvendinti perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų asmenims, turintiems intelekto ir (ar) psichikos negalią.

Pertvarkos žemėlapio bei Priemonės rengimo metu, remiantis Higienos instituto duomenimis, nustatyta, kad Panevėžio regione registruota 2420 darbingo amžiaus intelekto ir (ar) psichikos negalią turinčių žmonių (asmenų, kuriems priskirta F20-F-29 diagnozė, dėl kurios dažniausiai nustatoma psichikos negalia ir asmenų, kuriems priskirta F70-F79 diagnozė, dėl kurios dažniausiai nustatoma intelekto negalia). Biržų r. sav. tikslinės grupės dydis – 213 asmenų, Kupiškio r. sav. – 258 asmenų, Panevėžio m. sav. – 915 asmenų, Panevėžio r. sav. – 401 asmenys, Pasvalio r. sav. – 234 asmenys ir Rokiškio r. sav. – 399 asmenys. Panevėžio regione veiklą vykdo 5 socialinės globos įstaigos (toliau – SGN), kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina SADM. Juose gyvena 788 asmenys, iš kurių darbingo amžiaus asmenų – 430, senyvo amžiaus asmenų – 358. Regiono socialinės globos įstaigų darbingo amžiaus gyventojų tarpe 85 asmenys, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos poreikiai, senyvo amžiaus gyventojų tarpe – 148 asmenys, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos poreikiai. Nevertinant regiono savivaldybių SGN gyvenančių asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, 80 proc. regiono tikslinės grupės neužtikrinamos Konvencijoje įtvirtintos žmonių su negalia teisės: atėmus iš regiono savivaldybėse nustatyto tikslinės grupės skaičiaus SGN gyvenančius asmenis, preliminariai gautumėme ne mažiau kaip 1941 tikslinės grupės asmenis (Biržų r. sav. –213, Kupiškio r. sav. – 180, Panevėžio m. sav. – 915, Panevėžio r. sav. – 306, Pasvalio r. sav. – 146, Rokiškio r. sav. – 181).

Socialinių paslaugų analizė atskleidė, kad intelekto ir (ar) psichikos negalią turintys asmenys menkai naudojasi socialinėmis paslaugomis. Pertvarkos žemėlapyje nurodoma, kad socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos teikiamos 973 paslaugos gavėjams (vertintas tikslinės grupės paslaugos gavėjams suteiktas paslaugų kiekis, ne unikalūs asmenys). Vertinant suteiktų paslaugų kiekį matyti, kad socialinės globos paslaugos teikiamos didesne apimtimi – regione iš viso socialinės globos paslaugos suteiktos 655 gavėjams. Analizuojant duomenis savivaldybių lygiu matyti, kad daugiausia šio tipo paslaugų suteikta Panevėžio m. sav. (240 gavėjams), Rokiškio r. sav. (120 gavėjų) ir Pasvalio r. sav. (101 gavėjas), mažiausiai – Kupiškio r. sav. (50 gavėjų). Savivaldybių atlikta tikslinės grupės asmenų poreikių analizė parodė, kad preliminariai Panevėžio regiono bendruomenėse gyvena mažiausiai 1 113 asmenų, kurie nedalyvauja socialinių paslaugų sistemoje, tačiau jiems yra reikalingos apgyvendinimo bei dienos socialinės paslaugos. Mažiausiai 241 šeimoms reikalingos laikino atokvėpio paslaugos. Pertvarkos žemėlapyje nustatyta, kad apgyvendinimo paslaugų poreikis yra apie 440 asmenims, dienos užimtumo paslaugų poreikis yra ne mažiau kaip 673 asmenims.

Įvertinus regiono savivaldybių administracijų pateiktus duomenis matyti, kad Panevėžio regione 2018–2022 m. laikotarpiu darbingo amžiaus asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, skaičius, įvertinus asmenų skaičiaus pokytį pamečiui, vidutiniškai padidėjo 0,4 proc. Prognozuojama, kad 2027 m. tikslinė grupė regione gali padidėti 0,4 proc. ir sudaryti 3037 asmenų. Įvertinus gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijas manoma, kad bendras gyventojų skaičius Panevėžio regione 2031 m. gali sumažėti 15,4 proc. ir siekti 182 933 gyventojų. Nepaisant galimo tikslinės grupės dydžio pokyčio, poreikiai išliks tie patys.

1 lentelė. Darbingo amžiaus asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, registruotų Panevėžio regiono savivaldybėse, skaičius[4].

Diagnozė / metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Asmenų skaičius, kuriems priskirta F20-F29 diagnozė	2024	1680	1629	1542	1936
Asmenų skaičius, kuriems priskirta F70-F79 diagnozė	1121	1500	1448	878	1089
Iš viso regione	3145	3180	3077	2420	3025

Pertvarkos žemėlapyje nurodoma, kad neišsprendus identifikuotų problemų ir laiku nesuteikus individualių paslaugų, ateityje aukščiau nurodytai daliai asmenų atsiras ilgalaikės globos poreikis. Dėl šios priežasties Panevėžio regione būtina plėsti ne tik alternatyvias ir prevencines institucinei globai paslaugas, bet ir skatinti jų informacinį prieinamumą, plėtoti atvejo vadybą, skatinti socialinio darbo plėtrą, kad būtų suteikta savalaikė pagalba ir ugdomas asmenų bei jų artimųjų savarankiškas gyvenimas ir didinama įtrauktis į bendruomenę.

Panevėžio regionas nedalyvavo I-ame žmonių su negalia globos deinstitucionalizacijos etape. Siekiant regione įgyvendinti tolygų, sklandų ir žmogaus teisėmis grįstą perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų, būtina užtikrinti atitinkamos infrastruktūros modernizavimą ir plėtrą (esamos infrastruktūros apimtys neleidžia to padaryti). Atliepiant Pertvarkos žemėlapyje nustatytus reikalavimus paslaugų plėtrai ir infrastruktūros apimtims, Panevėžio regiono savivaldybėse numatoma plėtoti su tikslinės grupės apgyvendinimu susijusias paslaugas (įkuriant apsaugotus būstus bei grupinio gyvenimo namus) ir sudaryti tinkamas sąlygas tikslinės grupės asmenų užimtumui (įsteigiant dienos centrus ir socialines dirbtuves).

Priemonės rengimo metu visos regiono savivaldybės, atsižvelgdamos į Pertvarkos žemėlapyje savivaldybėms nustatytus objektų skaičius bei jų reikalavimus jų plotams, įsivertino rinkoje parduodamo nekilnojamojo turto situaciją, savivaldybių turimus apgyvendinimo ir užimtumo paskirčiai galimus pritaikyti pastatus ar (ir) jų dalis, galimus žemės sklypus naujų pastatų statybai. Savivaldybių planuojami įgyvendinti projektai leis pilna apimtimi įgyvendinti Pertvarkos žemėlapyje numatytas perėjimo nuo institucinės globos infrastruktūros apimtis.

Apsaugotas būstas. Sprendžiant regiono problemą Biržų, Pasvalio, Rokiškio r. sav. ir Panevėžio m. sav. planuojamas butų pirkimas ir jų pritaikymas tikslinės grupės poreikiams. Gyvenamosios paskirties patalpų pirkimas pasirinktas įvertinus savivaldybei nuosavybės teise priklausančius pastatus, t. y., tinkamų apsaugotam būstui įrengti patalpų, kurie galėtų būti remontuojami ar rekonstruojami, savivaldybėse nėra. Panevėžio m. sav. neturi tinkamo žemės sklypo gyvenamojo namo, įkuriant apsaugotus būstus (12 vnt.) statybai. Biržų r. sav. planuoja įsigyti 5 dviejų kambarių butus, esant galimybei, Biržuose. Numatoma pirkti ir paslaugos teikimui pritaikyti 3 gyvenamuosius būstus Rokiškyje bei 4 dviejų kambarių butus Pasvalio ir Joniškėlio miestuose. Vietų skaičius planuojamuose įsigyti objektuose dera su vietų skaičiumi, nustatytu Pertvarkos žemėlapyje: Biržų r. sav. bus sukurta 10, Pasvalio r. sav. – 8, Rokiškio r. sav. – 6 naujos vietos. Socialinių paslaugų plėtra Kupiškio r. sav. bus vykdoma vietovėse, kuriose labiausiai išplėtotas sveikatos priežiūros, užimtumo, kultūrinės, socialinės ir kitos paslaugos, būtinos tikslinės grupės asmenų gyvenimui. Šiam tikslui numatoma įkurti 2 apsaugotus būstus, tinkamus gyventi 4 asmenims, įsigyjant gyvenamosios paskirties patalpas ir jas pritaikant tikslinės grupės asmenims. Taip pat 3 apsaugotus būstus planuojama įkurti Panevėžio r. sav., kiekviename iš jų apgyvendinant iki 2 dalinai savarankiškų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią suaugusių asmenų. Panevėžio r. sav. planuojama įkurti 3 apsaugotus būstus vienoje / dvejose Panevėžio r. seniūnijose, savivaldybei nuosavybės teise priklausančiuose nenaudojamuose pastatuose–

[4] Panevėžio regiono savivaldybių administracijų pateikti duomenys.

namuose, atliekant esamų pastatų–namų statybos darbus, įsigyjant būtiną įrangą, baldus bei kitas būtinas priemones efektyviam veiklų užtikrinimui. Panevėžio m. sav. bus perkami rinkoje esantys 12 vnt. pavienių dviejų kambarių butų, kurie bus pritaikomi apsaugoto būsto veiklai. Kiekviename iš įsigytų būtų bus apgyvendinama po 2 asmenis, iš viso įsigytuose 12 vnt. butų bus įkurtos 24 vietos.

Apsaugotame būste gyvens iš dalies savarankiški suaugę asmenys, turintys intelekto ir / ar psichinę negalią, kuriems bus teikiamos socialinės priežiūros paslaugos ir gyvenamosios vietos suteikimas, derinant tai su individualia atvejo vadybininko pagalba ir kitomis paslaugomis bendruomenėje, padedančiomis plėtoti ir palaikyti asmenų socialinius ir savarankiško gyvenimo įgūdžius, siekiant visiško jų savarankiškumo.

Grupinio gyvenimo ir savarankiško gyvenimo namai. Pertvarkos žemėlapyje Panevėžio regiono rajoninėms savivaldybėms grupinio gyvenimo namų įkūrimui numatyti 9 objektai, savarankiško gyvenimo namų įkūrimui – 1 objektas. Rajoninėse savivaldybėse, išskyrus Panevėžio r. sav., numatytas veiklos įgyvendinimo būdas – naujų pastatų statyba. Investavimo būdas (naujų pastatų statyba) pasirinkta įvertinus savivaldybėms nuosavybės teise priklausančius pastatus bei nekilnojamojo turto pasiūlą atitinkamoje savivaldybėje (nėra tinkamos kvadratūros ir tinkamo išplanavimo pastatų arba jų remontas / rekonstrukcija kainuotų daugiau nei naujo pastato statyba). Taip pat siekiama išvengti su apgyvendinimo paslaugomis susijusių paslaugų telkties vienoje vietoje. Kiekvienuose grupinio gyvenimo namuose bus įrengta po 10 naujų vietų. Biržų r. sav. planuojama 2 grupinio gyvenimo namų statyba Biržų miesto teritorijoje, skirtinguose sklypuose. 2 grupinio gyvenimo namus planuojama įkurti Kupiškio r. sav., tarpusavyje nesiribojančiuose, savivaldybei priklausančiuose, žemės sklypuose. Pasvalio r. sav. taip pat numatomas 2 grupinio gyvenimo namų pastatymas ir įrengimas, įgalinant sklypus Pasvalio miesto teritorijoje. Rokiškio r. sav. pasirinko sprendimą statyti ir įkurti grupinio gyvenimo namus numatomame suformuoti valstybės žemės sklype Pandėlio g. Rokiškio mieste. Panevėžio r. sav., atsižvelgiant į tikslinės grupės poreikius, planuojama įkurti 2 grupinio gyvenimo namus ir 1 savarankiško gyvenimo namus. Savarankiško gyvenimo namuose numatoma apgyvendinti iki 10 iš dalies nesavarankiškų suaugusių asmenų su intelekto ir / (ar) psichikos negalia. Atsižvelgiant į tikslinės grupės asmenų išsidėstymą Panevėžio r. sav., savarankiško gyvenimo namai bus įrengiami vienoje iš Panevėžio r. seniūnijų, nugriaunant savivaldybei nuosavybės teise priklausantį pastatą ir statant naują bei įsigyjant namų aplinkai būtiną įrangą, baldus bei kitas būtinas priemones. Grupinio gyvenimo namus Panevėžio r. sav. numatoma kurti įsigyjant pastatą, jį pritaikant / rekonstruojant ir aprūpinant reikalinga įranga, baldais bei priemonėmis, vienoje Panevėžio r. seniūnijoje bei nugriaunant vieną pastatą ir pastatant naują, aprūpinant reikalinga įranga, baldais bei priemonėmis. Panevėžio m. sav. neturi tinkamų žemės sklypų trijų gyvenamųjų namų, kurie būtų skirti grupinių gyvenimo namų veiklai, statybai, taip pat Savivaldybė neturi laisvų patalpų / pastatų, kuriuose būtų galima įkurti trejus grupinius gyvenimo namus. Atsižvelgiant į tai, kad grupiniuose gyvenimo namuose gali gyventi ne daugiau 10 asmenų (Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 patvirtintų Socialinės globos normų aprašo 4 priede numatyta, kad grupinio gyvenimo namuose viename pastate (atskiruose butuose, gyvenamuose pastatuose) atskiroje teritorijoje gyvena ne daugiau kaip 10 asmenų), Panevėžio m. sav. numatytas rinkoje esančių pavienių trijų gyvenamųjų namų, kurie bus pritaikyti grupinių gyvenimo namų veiklai, pirkimas. Kiekviename iš namų bus įkurta po 10 vietų, iš viso bus įkurta 30 vietų asmenims, turintiems intelekto ir (ar) psichikos negalią.

Grupinio gyvenimo namuose gyvens nesavarankiški ar iš dalies savarankiški intelekto ir / ar psichinę negalią turintys asmenys, kuriems bus teikiamos socialinės globos paslaugos bei sudaromos sąlygos gauti dienos užimtumo, ugdymo ir kitas reikalingas paslaugas bendruomenėje. Paslaugas teiks socialiniai darbuotojai ir individualios priežiūros darbuotojai. Su kiekvienu paslaugų gavėju bus dirbama individualiai, atsižvelgiant į asmens poreikius, interesus, išsilavinimą, negalią bei galimybes. Grupinio gyvenimo namuose, bus teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos, bus organizuojamas maitinimas, teikiama pagalba gaminant maistą, atliekant asmens higieną, planuojant biudžetą, pagalba kasdienių įgūdžių

srityje, pagalba organizuojant ir naudojantis transporto paslaugomis, užimtumu, dalyvaujant veiklose ir kitas pagal poreikį paslaugas.

Socialinės dirbtuvės / dienos užimtumo centras. Su užimtumu susijusių socialinių paslaugų teikimui regiono rajoninėse savivaldybėse, remiantis Pertvarkos žemėlapiu, numatyta įkurti 6 objektus.

Socialinių dirbtuvių paslaugos teikimui reikalingos infrastruktūros modernizavimui Biržų r. sav. pasirinko bendradarbiauti su projekto partneriu – VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namais. Įstaiga yra atrinkta socialinių dirbtuvių veiklai vykdyti, investuojama į partnerio valdomą infrastruktūrą, t. y., numatyta naujo statinio, VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namams panaudos sutartimi Biržų Šv. Jono Krikštytojo parapijos perduoto pastato vietoje, statyba ir pritaikymas asmenims su intelekto ir / (ar) psichikos negalia paslaugoms realizuoti. Socialinėse dirbtuvėse bus sukurta 13 naujų vietų.

Kupiškio r. sav. planuojama įkurti 15 vietų dienos užimtumo centrą, savivaldybei priklausančiame žemės sklype.

Dienos užimtumo centrą (socialines dirbtuves) Panevėžio r. sav. apsispręsta įrengti atliekant esamo pasato remontą ir jį pritaikant 15 asmenų su intelekto ir / (ar) psichikos negalia. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio pastato, esančio Miežiškių sen., remontas bei jo pritaikymas pasirinktas siekiant plėsti pastate veikiantį socialinių paslaugų centrą VšĮ „Vilties“ sodas asmenims su intelekto ir / (ar) psichikos negalia. Taip bus užtikrintas platesnis socialinių paslaugų prieinamumas bei kompleksiškumas tikslinei grupei.

Pasvalio r. sav. bus įkuriamos 2 socialinės dirbtuvės: Pasvalio ir Joniškėlio miestuose. Pasvalio mieste socialinės dirbtuvės bus kuriamos remontuojant Pasvalio „Riešuto“ mokyklos patalpas. Mokykla atrinkta projekto partneriu socialinių dirbtuvių veiklai vykdyti. Socialinės dirbtuvės, įgyvendinus projekto veiklas, taps mokyklos padaliniu (šiuo metu tai yra specialioji mokyklas, kurios kitos paskirtys –socialinės globos paslaugos, socialinių įgūdžių mokymas). Kitos socialinės dirbtuvės bus įkurtos Joniškėlio mieste – pastate, kuris yra sujungtas su VŠĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos centro Joniškėlio miesto poliklinika. Šios socialinės dirbtuvės bus Pasvalio savivaldybės biudžetinės įstaigos Pasvalio "Riešuto" mokyklos padalinys. Abu pastatai priklauso Pasvalio rajono savivaldybei, minėtų pastatų dalis yra naudojama. Įgyvendinus projekto veikslas bus sukurta 20 naujų vietų užimtumo paslaugoms teikti.

Rokiškio r. sav. pasirinkta rekonstruoti savivaldybei nuosavybės teise priklausantį nebenaudojamą pastatą (Juodupės g. 1D, Rokiškis) ir pritaikyti pastatą socialinėms dirbtuvėms intelekto ir / (ar) psichikos negalią turintiems asmenims. Pastatas bus pritaikytas 15 asmenų paslaugų teikimui.

Panevėžio m. sav. bus įkurtos 2 socialinės dirbtuvės, kaip ir numatyta Pertvarkos žemėlapyje. Savivaldybė neturi tinkamo žemės sklypo pastato, kuriame būtų įkurtos dvejos socialinės dirbtuvės statybai. Nekilnojamojo turto pirkimo alternatyva nesvarstoma, nes savivaldybė turi laisvas patalpas, kurias galima pritaikyti socialinių dirbtuvių veiklai. Panevėžio m. sav. turimos patalpos, adresu Vasario 16-osios g. 8-3, Panevėžys, bus suremontuotos ir pritaikytos dviejų socialinių dirbtuvių veiklai. Planuojama, kad kiekvienoje iš socialinių dirbtuvių paslaugas gaus ne mažiau kaip po 10 asmenų. Viso abiejose socialinėse dirbtuvėse paslaugas gaus ne mažiau kaip 20 asmenų.

Socialinėse dirbtuvėse specialistai padės ugdyti ir palaikyti negalią turinčių asmenų darbinius įgūdžius. Asmenys, dalyvaujantys socialinių dirbtuvių veikloje mokysis realizuoti save, atskleisti savo gebėjimus, galias, pasijusti reikalingais visuomenei, atliks prasmingas užimtumo veiklas. Tikslinės grupės nariai bus motyvuoti veikti, dirbti, galės realizuoti galimybę lavinti, įgyti, palaikyti savo tiek bendruosius, tiek specialiuosius darbinius įgūdžius, todėl ateityje galbūt galės integruotis į darbo rinką. Darbinė veikla socialinėse dirbtuvėse žmonėms su intelekto ir/ ar psichine negalia padės jiems būti labiau savarankiškais ir dalyvauti bendruomeniniame gyvenime. Dienos užimtumo centruose bus teikiamos informavimo, konsultavimo paslaugos žmonių su negalia artimiesiems, globėjams įvairiais klausimais apie centruose teikiamas socialines paslaugas. Bus bendraujama su artimaisiais, globėjais, kitomis įstaigomis. Centruose bus organizuojamas laisvalaikis (organizuojami renginiai, žaidimai, pasivaikščiojimai, išvykos, sudaromos sąlygos

žiūrėti televizorių, naudotis kompiuteriu, internetu, klausytis muzikos), maitinimas dienos centro lankytojams. Žmonėms su negalia bus ugdomi ir palaikomi kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai skatinant stiprinti savitvarkos gebėjimus ir savarankiškumą. Paslaugų gavėjams bus ugdomi darbiniai įgūdžiai tvarkant centrų aplinką, jie galės užsiimti pagal savarankiškumą mėgstama veikla. Centrų socialinių darbuotojų padėjėjai teiks pagalbą pagal poreikį.

Transporto priemonės. Panevėžio regione suplanuota įsigyti 8 transporto priemones, iš kurių 5 bus skirtos socialinių dirbtuvių / dienos užimtumo centro paslaugų gavėjų pavėžėjimui, likusios 2 – grupinio gyvenimo namų ir apsaugoto būsto gyventojų pavėžėjimui. Kupiškio r. sav. dienos užimtumo centre bus teikiamos pavėžėjimo paslaugos, todėl numatoma įsigyti transporto priemonę, pritaikytą asmenų su negalia poreikiams. Panevėžio r. sav. socialinių dirbtuvių veiklai planuojama įsigyti tikslinių grupių pavėžėjimui dvi techniškai pritaikytas transporto priemones / mikroautobusus. Planuojama įsigyti M2 kategorijos (8 vietų) transporto priemonę. Pasvalio r. sav. numato įsigyti vieną autobusą (12 vietų ir 2 vietos pritaikytos neįgaliesiems su keltuvu), skirtą socialinių dirbtuvių paslaugų gavėjams. Šioje savivaldybėje suplanuotas dar vienos, elektra varomos transporto priemonės įsigijimas. Antrasis mikroautobusas bus skirtas grupinio gyvenimo namų ir apsaugoto busto paslaugų gavėjams, jų paslaugų poreikiui patenkinti. Panevėžio m. sav. planuojama įsigyti tikslinę transporto priemonę – 8 vietų mikroautobusą, pritaikytą neįgaliesiems, skirtą specialiai socialinių dirbtuvių veiklai ir esant poreikiui, socialinių dirbtuvių dalyvių pavėžėjimui (transporto priemonė būtų naudojama abiem socialinėms dirbtuvėms).

Panevėžio m. sav. taip pat numatoma įsigyti tikslinę transporto priemonę (8–12 vietų mikroautobusą), pritaikytą neįgaliesiems, skirtą grupinio gyvenimo namų gyventojus pavėžėti pas šeimos gydytojus, į klinikas konsultacijoms, tyrimams atlikti ir kt., taip pat ir į kultūrinius renginius.

Ankstesnės investicijos. Panevėžio regionas nedalyvavo I-ame žmonių su negalia globos deinstitucionalizacijos etape.

Apibendrinimas. *Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas įgyvendinti tolygų, žmogaus teisėmis grįstą perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų, atliepiant Pertvarkos žemėlapyje nustatytus reikalavimus paslaugų plėtrai ir infrastruktūros apimtims, regiono savivaldybėse numatyta plėtoti apgyvendinimo paslaugas intelekto ir / (ar) psichinę negalią turintiems asmenims, įkuriant apsaugotus būstus, grupinio ir savarankiško gyvenimo namus bei sudaryti tinkamas sąlygas tikslinės grupės asmenų užimtumui įsteigiant socialines dirbtuves bei dienos užimtumo centrus.*

Įgyvendinus regiono savivaldybių planuojamus projektus, bus sukurta apgyvendinimo bei užimtumo socialinių paslaugų infrastruktūra ir taip sudarytos sąlygos gauti socialines paslaugas intelekto ir / (ar) psichinę negalią turintiems asmenims, kurie nedalyvauja socialinių paslaugų sistemoje ir kuriems tokios paslaugos yra būtinos. Projektais bus įrengta / pritaikyta 29 apsaugotų būstų, 13 grupinio gyvenimo namų (tame tarpe ir savarankiško gyvenimo namai) ir taip sukurta 188 naujos apgyvendinimo vietos. Taip pat regione bus suskurta 8 užimtumo infrastruktūros objektai, kuriuose dienos užimtumo paslaugų teikimui bus sukurta ne mažiau kaip 98 naujos vietos. Skaičiuojama, kad preliminariai per vienerius metus nuo projekto veiklų įgyvendinimo pabaigos, atitinkamas paslaugas gaus ne mažiau kaip 276 tikslinės grupės asmenys.

Esamos problemos sprendimo rezultatai leis prisidėti prie 2022–2030 metų Regionų plėtros programoje nurodytos 2 problemos „Atskiriems regionams būdinga didesnė skurdo rizika ir socialinė atskirtis“ susijusių priežasčių pašalinimo bei priskirto poveikio rodiklio „Socialines paslaugas gaunančių tikslinės grupės asmenų dalis nuo bendro su skurdo rizika ar socialine atskirtimi susiduriančių gyventojų skaičiaus“ planuojamų reikšmių pasiekimo. Planuojamais regione įgyvendinti projektais taip pat bus pridedama prie rezultato stebėsenos rodiklio „Asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, gyvenančių stacionariose socialinės globos įstaigose, mažėjimas“ reikšmės pasiekimo.

III SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Priemonės veiklų įgyvendinimo teritorija apima Biržų, Kupiškio, Panevėžio, Pasvalio, Rokiškio rajonų bei Panevėžio miesto savivaldybių teritorijas.

IV SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Priemonės pagrindimo aprašo II skyriuje nurodytos problemos giluminės priežasties šalinimui, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas įgyvendinti tolygų, tvarų ir žmogaus teisėmis grįstą perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų, numatoma įgyvendinti Priemonės veiklą

Paslaugų, reikalingų institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, infrastruktūros modernizavimas ir plėtra Panevėžio regione *(veikla vykdoma laikantis Pertvarkos žemėlapiuose nurodytų reikalavimų paslaugų plėtrai ir infrastruktūros apimčių, statant, rekonstruojant, remontuojant ir (ar) įsigyjant nekilnojamąjį turtą bei aprūpinant jį būtinais baldais ir įranga. Pagrindus poreikį, gali būti įsigyjama transporto priemonė, atitinkanti Gairių 7.4 papunkčio reikalavimus).*

Galimi pareiškėjai:

1. Panevėžio regiono savivaldybių administracijos;
2. Savivaldybių biudžetinės įstaigos, savivaldybių nustatyta tvarka atrinktos nevyriausybinės organizacijos, asociacijos ar viešosios įtaigos, vykdančios ar planuojančios vykdyti Pertvarkos žemėlapyje numatytas užimtumo ir / ar apgyvendinimo veiklas.

Galimi partneriai:

1. Savivaldybių biudžetinės įstaigos, savivaldybių nustatyta tvarka atrinktos nevyriausybinės organizacijos, asociacijos ar viešosios įtaigos, vykdančios ar planuojančios vykdyti Pertvarkos žemėlapyje numatytas užimtumo ir / ar apgyvendinimo veiklas;
2. Panevėžio regiono savivaldybių administracijos.

Galimų pareiškėjų ir partnerių pasirinkimą nulemia Vietos savivaldos įstatyme nustatytos savivaldybių savarankiškosios funkcijos (*socialinių paslaugų teikimo užtikrinimas planuojant ir organizuojant socialines paslaugas, kontroliuojant bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę, taip pat socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir išlaikymas (6 str.12 p.) ir sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių neįgaliųjų socialinei integracijai į savivaldybės bendruomenę sudarymas (6 str. 14 p.)),* taip pat įvertinus faktinius projektų metu numatomo tvarkyti / pritaikyti nekilnojamo turto savininkus, naudotojus ir /ar apgyvendinimo bei dienos užimtumo paslaugų teikėjus.

V SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Atsižvelgus į Vietos savivaldos įstatyme, ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas ir veiklas, kurios yra priskiriamos savivaldybių institucijoms, savivaldybių įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriomis tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo, Priemonės pagrindimo aprašo IV skyriuje nurodytai finansuotinai Priemonės veiklai, vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos 135.2 papunkčiu, numatomas projektų planavimo atrankos būdas.

VI SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	Pagal Priemonę rengiamuose ir įgyvendinamuose projektuose negalės būti numatyti apribojimai, nurodyti Regioninės pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“ finansavimo gairėse[5] (toliau – Gairės) 4.1.1-4.1.2 papunkčiuose. Rengiant projektus turi būti numatyti ir įvertinti Gairių 4.2.1-4.2.2 papunkčiuose nurodyti reikalavimai.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Netaikoma.
3.	Lygių galimybių visiems	Pagal Priemonę rengiamuose ir įgyvendinamuose projektuose negalės būti numatyti apribojimai, nurodyti Regioninės pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“ finansavimo gairėse (toliau – Gairės) 4.1.1-4.1.2 papunkčiuose. Rengiant projektus turi būti numatyti ir įvertinti Gairių 4.2.1-4.2.2 papunkčiuose nurodyti reikalavimai.

VII SKYRIUS
IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Regiono plėtros plano pažangos priemonės „Socialinių paslaugų deinstitucionalizacija“ įgyvendinimu bus prisidedama prie 2022–2030 metų Regionų plėtros programos regioninės pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus” poveikio rodiklio „Socialines paslaugas gaunančių tikslinės grupės asmenų dalis nuo bendro su skurdo rizika ar socialine atskirtimi susiduriančių gyventojų skaičiaus” pasiekimo. Regioninėje pažangos priemonėje Nr. 09-003-02-02-11 (RE) “Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus” nurodyta išankstinė *„Patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytos veiklos, skirtos institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, ir iki 2022 m. liepos 1 d. yra parengti ir suderinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija regioniniai socialinių paslaugų ir socialinių paslaugų infrastruktūros, reikalingos institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, žemėlapiai*”. Panevėžio regiono plėtros tarybos 2022 m. rugsėjo 12 d. sprendimu Nr. TS-8 „Dėl pritarimo Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų Panevėžio regiono žemėlapiui” pritarta su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija suderintam Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų Panevėžio regiono žemėlapio projektui (toliau – Pertvarkos žemėlapis[6]). Regiono plėtros plano pažangos priemonėje „Socialinių paslaugų deinstitucionalizacija“ numatytos visos Pertvarkos žemėlapyje numatytos veiklos, regiono plėtros plano pažangos priemonės pagrindimo apraše pateikiamas projektų, atitinkančių Pertvarkos žemėlapį, sąrašas.

---

[5] Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-439;

[6] Aktuali suvestinė Pertvarkos žemėlapio redakcija skelbiama https://pertvarka.lt/dokumentai/intitucines-globos-pertvarkos-regioniniai-zemelapiai/ .

VIII SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	**Rodiklio kodas**	**Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas**	**Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur**		**Siektinos rodiklio reikšmės**		**Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas**
			Iš viso	**Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma**	**Tarpinė reikšmė (metai)**	**Galutinė reikšmė (metai)**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Paslaugų, reikalingų institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, infrastruktūros modernizavimas ir plėtra	P.S.2.1030	Paslaugų intelekto ir (ar) psichikos negalią turintiems asmenims vietų skaičius naujoje ar modernizuotoje infrastruktūroje (*skaičius*)	**16 425 562,65**	**13 961 728,24**	0 (2025)	286 (2029)	*Rodiklis atitinka 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos (toliau – IP) 4.9 uždaviniui priskirtą produkto rodiklį. Tarpinė rodiklio reikšmė, kaip ir IP, nenustatomas atsižvelgus į savivaldybių planuojamų įgyvendinti projektų terminus.* *Siektina rodiklio reikšmė apskaičiuota pagal regiono savivaldybių planuojamų įgyvendinti projektų metu numatomos modernizuoti ar naujai kuriamos infrastruktūros, kurioje vienu metu tikslinės grupės asmenys gali gauti atitinkamas socialines paslaugas, suminį vietų skaičių.*

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	**Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas**	**Pradinė rodiklio reikšmė (metai)**	**Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur**		**Siektinos rodiklio reikšmės**		**Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas**
			Iš viso	**Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma**	**Tarpinė reikšmė (metai)**	**Galutinė reikšmė (metai)**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
R.S.2.3031	Asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, gavusių paslaugas naujoje ar modernizuotoje infrastruktūroje skaičius per metus *(asmenys per metus)*	0 (2021)	**16 425 562,65**	**13 961 728,24**	0 (2025)	276 (2029)	*Rodiklis atitinka IP 4.9 uždaviniui priskirtą rezultato rodiklį, pradinė ir tarpinės reikšmės nenustatomos, atsižvelgus į savivaldybių planuojamų įgyvendinti projektų terminus.* *Siekiama rodiklio reikšmė apskaičiuota atsižvelgus į regiono savivaldybių planuojamų įgyvendinti projektų metu sukurtoje infrastruktūroje numatomą preliminarų unikalių tikslinės grupės asmenų, gavusių atitinkamas paslaugas per vienerius metus nuo projekto veiklų įgyvendinimo pabaigos, skaičių.*

Panevėžio regiono plėtros tarybos administracijos direktorė

(parašas)

Kristina Udrienė

(vardas ir pavardė)